

škoduje. Kmet je terdneji od gospode, zato ker ni od perve mladosti že tako povit. Posebno veliko kožuhovine potrebujejo ženske. Med tem, ko nese moški celega medveda na herbtu, zdihuje ženska pod štirimi jazbeci, t. j. pod njihovimi kožami. Ali ni to strašna muka za nežni spol? — Varujmo tedaj naše ženske! Ne nalagajmo jim toliko kožuhovine na herbet! Naj malo zmerzujejo; nič ne de! Ogrejmo jih mi s pravo ljubeznijo! Tako bomo dobili terdne in nežne žene, ne pa take, katerim je všla vsa čutljivost v kožo. Serce je pa ostalo suho in prazno.

Ženske smo le moški pokvarili. Ako vidimo ktero, ki si je ohranila svoje krepkost, in ki se ne briga dosti za taka sredstva zoper mraz, se ji posmehujemo. Ona je robata, pravimo. Ali zdrava je, gospoda moja, in to je glavna stvar. Pri ženski ni treba gledati na čutečo kožo, ampak na čuteče serce.

Vernimo se zopet k otrokom. Gledati moramo tudi na njihove postelje. Pustimo jih raje ležati na slami, kot na perji. Perje je mehko, in ni čuda, da postane tudi telo, ki je zakopano v njem, mehkužno. Pa še drugo napako imajo pernice. One so pregorke. One razgrejejo otroku herbtanec, in v tem razgretji imajo vse skrivne bolezni svoj izvir. Naj ne mislijo stariši, da kaj manj ljubijo svoje otroke, ako jih pusté ležati na slami. Kmetje delajo tudi tako, in zato nič manj ne ljubijo svojih otrok. Ni čuda, da se v sedanjem času tako množe skrivne bolezni. Otroci, o katerih bi nihče ne mislil, se že oskrunjajo sami. Toliko bledih obrazov vidimo pri naši mladini, vprašujemo in vprašujemo, od kod to? saj imajo tako dobro hrano, in jedó tako radi. Ali to prihaja od čisto kaj drugzega. In ako jim pridemo naposled v okom, potem pa stermimo, in obupani vprašujemo: kdo mi je pokvaril dečka, kdo hčer? Največ jih pokvarimo sami s svojim nepremišljenim govorjenjem, dejanjem in s posteljami.

„Gorjé mu, kdor pohujša ktereга teh malih!“ je dejal naš izveličar, stokrat gorje mu pa, ako je odgojitelj!

Čuvajmo nad otroki, da takoj, ko pridejo v postelj, tudi zaspe. Raje naj ostanejo dalj po konci. Otrok, ki leži v postelji, pa ne spi, premišlja vsakoršne stvari, in tako mu tudi vsakoršne napačne misli lahko pridejo v glavo, ktere ga zapeljejo v skrivne grehe. (Dalj. prih.)

Dr. Jakob Zupan.

V „Illyr. Bl.“ št. 13. nahaja se spisak Zupanov: „*Beitrag zur Kunde berühmter Krainer*“, kjer se (po Engelberti Klüpfel Necrologium. Friburgi. 1809) opisuje **Georg Carl Staravasnik** (Staravasnik t. j. Altdorfer), kateri je roj. v Kamniku l. 1748 postal na Dunaju doktor in l. 1774 profesor zdravilstva na vseučilišču v Freiburgu, kjer je obče spoštovan in ljubljen umrl l. 1792 in so mu pristojen spominek postavili prijatli.

L. 16. prinese njegov

Vskërs.

Odáma dobriga ustvári,
 Dodá mu sprugo vsmilen Bog;
 Hudóba koj obá pokvári,
 Zemljé kraljica krog in krog.

Zastonj topé ljudi valóvi,
 Rešili sam pravičnih brod:
 Množili zopet se rodovi,
 Rodé porédni spačen rod.

Stvari, gerdóbe omolili,
 Zabljiši stvarnika Bogá:
 Zastonj preroki krivavili;
 Neboljšán Izrael nehá!

Kadilo trinogam kadijo
 Egipet, Babel, Rim, Aten:
 Stezo prirode popustijo
 Možakov slasti, slasti žen!

Bogu svet reven k' serci ide,
 Pogleda ljubiga sinu:
 Sin po divici 'z neba pride,
 Zveličar Evniga rodú.

Svetá naróde soedíni,
 Pregreh tiranstvo ukroti:
 Strah smerti mej neverne zgini!
 Kristjan se vskërsa veseli!

Izjasnila.

1. Vskërs: vstaja od smerti. 2. Spruga: žena, zakonska. 3. Pokvári: pohábi, popači. 4. Brod: barka. 5. Priroda: natura. 6. Slast: razujzdanje, scer veselje, sladost, sladkóst.

Pesem: „Juga, severja vezilo — Bla si vedno Krajna mat! i. t. d. (gl. str. 11), ktero je bil zložil že l. 1830 Francu I. in Karolini o petem priходу v Ilirijo, dal je posebej natisniti tudi o njunem šestem priходу l. 1832, in z dvojno cesarsko pesmijo v nemški besedi vred priobčil je še naslednjo na pr. v prvem in zadnjem odstavku:

Francu I. Titu svojimu
 hvaležna Emona.

Kdo more išteti
 Očetne dari?
 Kdo vredno zapeti,
 Kaj meni deli? i. t. d.

Še Tita Rimljana
 Dohvalil ni svet;
 O srečna Iblana!
 Tit vlada me spet.

Ilirski List k št. 21 v prikladi prinese v slovenski in nemški besedi tole:

O svitliga cesarja **Franca Perviga** prihodi v Iblano l. 1832:

Ljubil, ljubil ljud Ljubljane,
 Dobrodelni Varh Ti moj!
 Rodu Rudolfa udane:
 Ni koril arhiv me Tvoj.

Ne o bojih Otomanih,
 Ne o dobi Trubarja,
 Ne o dneh Bernadotanih,
 Ne o tednih Evgena.

Gledala derhal Plavinov
 Me po Tebi hrepenet':
 Gledal letu dvor Nevljínov
 Hvalo, vero svojih det.

Karel dedov tovarijo
 Do Petuja, premeni
 V terg do v Japon, do v Bahijo:
 Kralj Ilirjo v pervo Ti

Vidil, ginjen koj me branil,
 Uk vindtje mi dodal:
 Laterman-Kamile hranil,
 Gline, Lave brod pridjal:

Ti banatil mi pontine;
 Pridi gledat njive, Rim!
 Derdru kol bobné rupine:
 Kaj klobuk ti gine, Krim?

"Prulam gologlav bit' volim,
 V pili moj budi me Tit:
 Neprenehom Jova molim
 Tita dolgo mi darit'!"

Erläuterungen.

1. Ljud, ljudstvo, Gemeinde. 2. Koril, getadelt. 3. Doba, Zeitalter. 4. Bernadot-tan, Bernadottisch. 5. Eugen, Kaiserkönig von Italien. 6. Plavin, Blauer, Franzose. 7. Nev-ljin, Rebaantwohner, Petersburger. 8. Petuj, Petau. 9. Bahija, Seestadt in Brasilien. 10. Ginjen, gerührt. 11. Vindija, das Windische. 12. Kamile, Gouverneur, wie Se. Excellenz, Herr Freiherr Joseph Camillo von Schmidburg. 13. Gline, Lave brod, Klagenfurt, Lavamünde. 14. Banatiti, zum Banate umfallen. 15. Pontine, Sümpfe. 16. Rupina, rupa, Seefenster. 17. Gine, schwindet. 18. Pil, Statue. 19. Neprenehom, unaufhörlich. 20. Jova, Jehova, Gott, der Ewige.

Po nemški glasi se na pr.: Du liebst, Du liebst die Laibacher, — Mein wohlthätiger Beschützer! — Die dem Geschlechte Rudolf's Ergebenen — Nie schalt mich Dein Archiv — Weber zur Zeit der Türkenkriege, — Noch in der Trüberischen Epoche. . . — Uk vindije mi dodal t. j. Gabst mir die windische Lehrtafel zu ic.

In k št. 22 ima v prilogi spet po nemški in slovenski vbrano pesem:

Todor - Milutinoviču Višnjagora.

Slava Serpskiga imena,
 Milutinovič Bogdan!
 Hvali križov treh Te stena,
 Hvali Višenj Te Goran.
 Polkovodja Gradiškanov
 Videnih spet vitezov,
 Strah Frankonov, Italjanov,
 Kralj-namestnik - Evgenov!
 V Zalog jezar Ti Slavonov
 Od Plešanov pridervi
 Sedem ilijad Frankonov:
 Kralj v Iblano pribeži.
 Kak Martini, Jurkoviči
 Tujim plašijo uho!

Šmarje, Dedindola griči
 Od junakov si pojo!
 Pet sto ranjenih skrivali
 Plavi nam so Ilirām;
 Mertve Iliri vkopali,
 Ne vbraniiti kos volkam.
 Tvoji se sami vmaknili
 V tami do Medvedjeka:
 Lohka tuji Te sledili
 Do gorice Vančeta.
 Ondi dvakrat prenočijo,
 Skoro vse Ti poloviš:
 Tvoji tuje nam spodijo,
 Ti z Gradiško nam večiš.

Erläuterungen.

1. Todor, Bogdan, Theodor. 2. Križi trije, die drei Kreuze bei Šmarja, St. Marcin. 3. Polkovodja, Regimentscommandant. 4. Vitez, junak, Held. 5. Frankon, Franzose. 6. Zalog, Dorf über dem geweihten Brunnen. 7. Jezar, tausend. 8. Plešan, Bewohner des Dorfes Pleše, über St. Marcin. 9. Iljada, tausend. 10. Martini, im Jahre 1813 Hauptmann, ješt Obrist der Gradiškaner. 11. Jurkovič, auch ein sehr ausgezeichneteter Gradiškaner Hauptmann im unterfränkischen Feldzuge 1813. 12. Dedindol, Thal bei Weizelburg. 13. Plavi, Blauröthe, Franzosen. 14. Medvedjek, Bärenberg, zwischen St. Beit und Treffen. 15. Gorica Vančeta, Vanča gorica, Hügel Johannis, vor Sittich, an der Landstraße. 16. Večniti, ewig, unsterblich seyn.

Po nemški na drugi strani pričenja se na pr.: Du deš serbischen Namens Stolz und Zierde, — Milutinovič Theodor! Es kündet — Deinen Ruhm der drei Kreuze Wand, Dich rühmen — Weizelburgs Söhne ic.

Vzlasti sloveča iz tega leta pa je njegova slovenska:

Lik Noviga Mesta

o

Voskersji Zbora
Svoje Fare.

Berdo vojvoda Rudolfa
Avstrijanskiga slavim,
Vladika Antona Volfa
Z Francam, zopet zbor, večnim.

Trideset pomlad minulo,
Kar žalujem Cirhejma;
Društvo kora se rasulo
O vremenj Marmona.

Naj pogine z letopisa
Kervotočnih dni spomin!
Mesto svetiga Felisa
Zaril palen si Bersljin!

Rijoveli so kanoni
V kmetiče razljutene:
Dnarjov lakomni Frankoni
Spuntali Kočevanje.

Vodja! korarji! vživajte
Dedov priliko daru!
Enoglasno prepevajte
Jedutuni! lik Bogu!

Lepiga komún življenja
Zopet gledal bo primir:
Milostin, dobrot, učenja
Naj nikdar ne vsahne vir.

Z.

Neustadt's Jubellied

bey

Wiederherstellung des Capitels
seiner Pfarrkirche.

Hymnen bring' ich meinem Gründer
Rudolph's Werth verständig dar,
Preise Franz und Wolf nicht minder,
Deren Ruf mich neu gebär.

Dreßig Lenze sind entflohen,
Seit ich Kirchheimen verlor,
Und in Marmont's Tagen zogen
Meine Priester aus dem Chor.

Außgelöscht aus den Annalen
Werd' die blutgetünchte Zeit,
Da Bersljin die Brandesstrahlen
Bis zur Fels-Stadt gestreut.

Furchtbar brüllt Geschüßes Donner
In die aufgeregte Schar:
Franzmann's Habsucht dem Bewohner
Aus Gottschee empörend war.

Freuet, Propst, Capitularen!
Frommer Aynen Stiftung Euch;
Singt mit heil'gen Sängerscharen
Jubellieder Gott zugleich.

Schönen Wandels Beyspiel sehen
Wird die Herde sonder Feh!
Weiser Lehr, der Armuth Flehen
Nie versieg der Spenden Quell.

E.

1. Lik, Jubelgesang; likan, geglättet. 2. Voskersje, Erweckung; kresati, excitare. 3. Zbor, Versammlung, Collegium, Capitäl. 4. Berdo Rudolfa, Rudolfswert, Neustadt. 5. Avstrijanski, österröichisch. 6. Slaviti, preisen. 7. Vladika, Bischof. 8. Večniti, verewigen. 9. Cirhejin, Neustädter Propst, gest. 1802. 10. Društvo kora, Canonici. 11. Vreme Marmona, Zeit Marmont's, des 1. französischen Gouverneurs in Syrien. 12. Letopis, Annale, Jahrbuch. 13. Kervotočen, blutvergießend. 14. Felis, Fels, dessen Körper im Hochaltare der Neustädter Capitelskirche ruht. 15. Zariti, röthen. 16. Palen, angezündet. 17. Bersljin, Dorf bey Neustadt. 18. Razljuten, erboßt. 19. Frankon, Franzose. 20. Kočevanje, Gottscheer; kočiti, herumziehen. 21. Vodja, Führer, Propst. 22. Dedi, Aynen. 23. Prilika, Gelegenhejt, Anstalt. 24. Enoglasno, einstimmig. 25. Jedutun, Sänger, bey der Bundeslade auf Sion zu Jerusalem, vom Könige David angestellt. 26. Komun, Gemeinde. 27. Primir, Beyspiel. 28. Milostina, Almosen. 29. Usahiti, versiegen. 30. Vir, Quelle.

Neustadt, gedruckt bey Heinrich Wihl. Tandler.

Spominske slike iz svetovne razstave l. 1873.

Načertuje Jos. Levičnik, učenik.

(Dalje.)

Motto: „Človek se ne
Dokler živi.“

Narodaka prislovica.

Slavnega vojskovodjo Cincinata so stari Rimci poklicali od pluga
za najvišega gospodarja — diktatorja; sovražnike pokorivši se je zopet